

Ο Μελχισεδέκ και το μυστήριο της ιερωσύνης του Ιησού Χριστού

● **Του Χριστόδουλου Βασιλειάδη**
Θεολόγου-Μουσικολόγου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τη διδακτορική διατριβή αυτή έχει εκπονήσει ο Μίρκο Τομάσοβιτς και αποτελεί έκδοση του Κέντρου Μελετών της Ιεράς Μονής Κύκκου. Οι διαστάσεις του βιβλίου είναι 17 επί 24 εκατοστά. Είναι δεμένο με δέρμα καφέ χρώματος, και καλύπτεται από εξώφυλλο. Συνολικά είναι γραμμένο σε 260 σελίδες. Η γλώσσα, στην οποία είναι γραμμένη η διατριβή, είναι μια απλή καθαρεύουσα.

Ευθύς εξ αρχής από τον τίτλο, τον οποίο έχει επιλέξει ο συγγραφέας, καθ' υπόδειξιν του καθηγητή κ. Γ. Γαλίτη¹, δηλώνεται ότι τα δύο κεντρικά πρόσωπα της διατριβής είναι ο ιερέας της Παλαιάς Διαθήκης, Μελχισεδέκ, και ο Μέγας Αρχιερέας της Καινής Διαθήκης Ιησούς Χριστός. Το θέμα επομένως είναι καινοδιαθηκικό.

Στον πρόλογό του ο συγγραφέας αναφέρει τον λόγο της ανάθεσης της μελέτης στο πρόσωπό του από τον καθηγητή κύριο Γ. Γαλίτη. Ευχαριστεί επίσης τους καθηγητές, καθώς και τα διάφορα άλλα πρόσωπα, τα οποία συνετέλεσαν στο να εκδοθεί η παρούσα μελέτη.

Στην εισαγωγή ο Μίρκο Τομάσοβιτς επισημαίνει τη σπουδαιότητα της προς Εβραίους επιστολής, όχι μόνο για την περιεκτικότητά της,

αλλά πιο πολύ για το μεστό θεολογικών νοημάτων του χαρακτήρα της. Πολλοί, ακόμα και στην αρχαία Εκκλησία, αμφισβήτησαν τον απόστολο Παύλο, ως συγγραφέα της προς Εβραίους επιστολής. Ο Μίρκο Τομάσοβιτς δεν πραγματεύεται αυτό το θέμα, αλλά θεωρεί ότι, σύμφωνα με την παράδοση της Εκκλησίας, ο απόστολος Παύλος είναι ο συγγραφέας της επιστολής². Οι παραλήπτες είναι μάλλον μια ομάδα χριστιανών Ιουδαίων, στους οποίους ο συγγραφέας της επιστολής, απόστολος Παύλος, συγκρίνει το θείο μεγαλείο του Ιησού Χριστού με όλους τους προφήτες, αγγέλους, δικαίους καθώς και με τον Μελχισεδέκ. Επίσης ο συγγραφέας της προς Εβραίους επιστολής διακρίνει την ανεπάρκεια της ιερωσύνης της Παλαιάς Διαθήκης, η οποία ήταν «παιδαγωγός εις Χριστόν», σε σχέση με την τελειότητα της ιερωσύνης της Καινής Διαθήκης. Η προς Εβραίους επιστολή ερμηνεύει τυπολογικά την Παλαιά Διαθήκη. Η Παλαιά και Καινή Διαθήκη αποτελούν αδιαχώριστη ενότητα, αφού η Παλαιά ερμηνεύεται μέσα από το πρίσμα της Καινής Διαθήκης. Ο 109ος ψαλμός επίσης αναφέρεται προφητικά στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού: «συ ιερεύς εις τον αιώνα κατά την τάξιν Μελχισεδέκ»³.

¹ Βλ. ΜΙΡΚΟ ΤΟΜΑΣΟΒΙΤΣ, *Ο Μελχισεδέκ και το μυστήριο της ιερωσύνης του Ιησού Χριστού*, έκδ. Κέντρου Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου, Λευκωσία, Κύπρος, 1990, σ. 15.

² Βλ. *όπ.π.*, σ. 17.

³ *Ψαλμ.* ρθ', 4.

Το ζ' κεφάλαιο της προς Εβραίους επιστολής

Στο 7ο κεφάλαιο της προς Εβραίους επιστολής ο συγγραφέας αναφέρεται στον Μελχισεδέκ, ως τύπο και προτύπωση της ιερωσύνης του Ιησού Χριστού. Ο Μελχισεδέκ «αντιπροσωπεύει τον τύπο της ιδανικής και τελείας ιερωσύνης»⁴, και γι' αυτό γίνεται η σύγκριση αυτή, ούτως ώστε να καταδειχθεί η τελειότητα της ιερωσύνης του Ιησού Χριστού, ως του μόνου αληθινού και αιώνιου ιερέα.

Παράλληλα, όπως αναφέρει ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης στην ερμηνεία του στην προς Εβραίους επιστολή, και πιο συγκεκριμένα στο ζ' κεφάλαιο της προς Εβραίους επιστολής, ο Απόστολος Παύλος «αποδεικνύει ότι η νομική Αρχιερωσύνη μετετέθη από του Ααρών εις τον Χριστόν, του οποίου τύπος ήτον ο Μελχισεδέκ, όστις δεν ήτον από την φυλήν του Λευί»⁵.

Το έβδομο κεφάλαιο της προς Εβραίους επιστολής μπορεί να χωριστή σε τρία μέρη. 1ο (στιχ.1-10): Ο συγγραφέας αναφέρεται στο πρόσωπο του Μελχισεδέκ, ως βασιλιά και ιερέα, καθώς και στη σχέση του με τον πατριάρχη Αβραάμ, 2ο (στιχ. 11-22): Εδώ γίνεται ένας παραλληλισμός και μια σύγκριση του Μελχισεδέκ προς το πρόσωπο του Ιησού Χριστού και 3ο (ζ',23-η',6): Ο συγγραφέας περιορίζεται μόνο στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού, ως του αιώνιου και ουρανού αρχιερέα.

Η σπουδαιότητα της προς Εβραίους επιστολής είναι μεγάλη. Χωρίς αυτή θα ήταν δύσκολη η κατανόηση του μυστηρίου της ιερωσύνης του Ιησού. «Κατά την προς Εβραίους Επιστολήν ο αληθής ιερεύς απεκαλύφθη. Ο Θεός Λόγος δηλαδή εσαρκώθη και εγένετο ιερεύς. Η ενανθρώπιση του Θεού Λόγου είναι το θεμέλιον της ιερωσύνης Του, επειδή η ιερωσύνη Του πρωτίστως βασίζεται εις την ανθρωπίνην Του φύσιν»⁶. Η συνύπαρξη και της θεότητας και της ανθρωπότητας στο ίδιο πρόσωπο αποτελούν τη μοναδικότητα του προσώπου Του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Το ιστορικό πρόσωπο του Μελχισεδέκ

Μαρτυρίες περί του προσώπου του Μελχισεδέκ

Στο Α' κεφάλαιο ο Μίρκο Τομάσοβιτς εξετάζει τις μαρτυρίες της Παλαιάς Διαθήκης, καθώς και τις εξωβιβλικές πηγές, με σκοπό να διαμορφώσει μια γενική εικόνα για το πρόσωπο του Μελχισεδέκ. Ο γενικός τίτλος του Α' κεφαλαίου «Το πρόβλημα της προσωπικότητας του Μελχισεδέκ» δείχνει σαφώς ότι υπάρχει ένα πρόβλημα αναφορικά με το πρόσωπο του Μελχισεδέκ, το οποίο και πραγματεύεται ο συγγραφέας στο πρώτο κεφάλαιο. Αρχικά παραθέτει πληροφορίες της Παλαιάς Διαθήκης περί του Μελχισεδέκ. Επίσης απαριθμεί κάποιες εξωβιβλικές αναφορές στον Μελχισεδέκ, καθώς και την ιερωσύνη του. Τέλος υπάρχουν και κάποια άλλα κείμενα, τα οποία μιλούν για τον Μελχισεδέκ, τα οποία και πραγματεύεται.

Διήγηση της Παλαιάς Διαθήκης

Το βιβλίο της Παλαιάς διαθήκης, που αναφέρεται για το πρόσωπο του Μελχισεδέκ, είναι η Γένεσις, στο ιδ' κεφάλαιο, στίχοι 17-20. Παραθέτουμε

⁴ ΤΟΜΑΣΟΒΙΤΣ, *Μελχισεδέκ, όπ.π., σ. 20.*

⁵ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, *Ερμηνεία εις τας ΙΔ' επιστολάς του απο-*

στόλου Παύλου, εκδ. Ορθόδοξος Κνυμέλη, Θεσσαλονίκη 1990, σ. 444.

⁶ ΤΟΜΑΣΟΒΙΤΣ, *Μελχισεδέκ, όπ.π., σ. 214.*

το κείμενο αυτούσιο: «Ἐξῆλθε δὲ βασιλεὺς Σοδόμων εἰς συνάντησιν αὐτῷ, μετὰ τὸ υποστρέφειν αὐτὸν ἀπὸ τῆς κοπῆς τοῦ Χοδολλογομόρ καὶ τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Σαβῦ (τοῦτο ἦν τὸ πεδῖον τῶν βασιλέων). Καὶ Μελχισεδέκ βασιλεὺς Σαλήμ ἐξήνεγκεν ἄρτους καὶ οἶνον· ἦν δὲ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου. Καὶ νύλογησε τὸν Ἄβραμ καὶ εἶπεν· εὐλογημένος Ἄβραμ τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ, ὃς ἐκτίσεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ ὑψιστος, ὃς παρέδωκε τοὺς ἐχθρούς σου ὑποχειρίους σοι. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ Ἄβραμ δεκάτην ἀπὸ πάντων»⁷.

Οἱ ψαλμοὶ τοῦ Δαυὶδ προφητεύουν περὶ τοῦ Μεσσία

Ὁ προφητάναξ Δαυὶδ, προφητεύοντας γιὰ τὸν Μεσσία, ἀναφέρει τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικά: «ὦμοσε Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ»⁸ δηλαδή: «ὁ Κύριος ὠρκίστηκε, καὶ δεν πρόκειται νὰ ἀλλάξῃ γνώμην. Σὺ (ὁ Μεσσίας), εἶσαι ἀρχιερεὺς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Μελχισεδέκ». Ἐδῶ ὁ ψαλμῶδός ἐξαίρει τὴν ἱερωσύνην τοῦ προσώπου τοῦ Μελχισεδέκ, τὸν ὁποῖο καὶ παρουσιάζει στους Ἰσραηλίτες ὡς παράδειγμα πρὸς μίμηση. Ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἐρμηνεύοντας τὸ χωρίο, ὁ Θεὸς δεν ὠρκίζεται, ἀλλὰ «τὸ πάντως ἐσόμενον λέγει», δηλαδή αὐτό, πού πρόκειται νὰ γίνῃ⁹. Ὁ Θεοδώρητος ἐπίσης, ἐρμηνεύοντας τὸ ψαλμικὸ χωρίο, ἀναφέρει ὅτι «ὁ Μελχισεδέκ οὐκ Ἰουδαίων μόνον, ἀλλ' ἐθνῶν ἱερεὺς· Οὕτω καὶ, ὁ δεσπότης Χριστός, οὐχ ὑπὲρ Ἰουδαίων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων ἑαυτὸν προσενήνοχε τῷ Θεῷ· εὐρίσκομεν δὲ τὸν Μελχισεδέκ καὶ ἱερέα ὄντα καὶ βασιλέα»¹⁰.

Ἐξωβιβλικές ἀναφορές γιὰ τὸν Μελχισεδέκ

Ὡς ἐξωβιβλικές μαρτυρίες, πού ἀναφέρονται στὸ πρόσωπο τοῦ Μελχισεδέκ καὶ τῆς ἱερωσύνης του, ὁ συγγραφέας ἀναφέρει τὸν Φίλωνα Ἰουδαῖο, τὴν ἰουδαϊκὴν παράδοση καὶ Ραββινικὴ ἐρμηνεία, τοὺς Σαμαρείτες, τὰ νεοευρεθέντα κείμενα τοῦ

Κουμράν σε μιὰ σπηλιά κοντὰ στὴ Νεκρὰ Θάλασσα καὶ ἄλλα. Οἱ ἐξωβιβλικές ὁμως πηγές σε καμιὰ περίπτωση δεν μποροῦν νὰ δώσουν λύση στὸ πρόβλημα τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς ἱερωσύνης τοῦ Μελχισεδέκ. Κάποιοι ἐπίσης ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος, θεωροῦσαν ὅτι ὁ Μελχισεδέκ ἦταν ὁ ἴδιος ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τῶν ὁποίων τις αἰρετικές δοξασίες ὁ ἅγιος πολεμεῖ. Ὁ Ἱέραξ ἐπίσης ὁ Αἰγύπτιος, πάλιν κατὰ τὸν Ἅγιο Ἐπιφάνιο, θεωροῦσε ὅτι ὁ Μελχισεδέκ ἦταν τὸ ἅγιο Πνεῦμα. Κάποιοι ἄλλοι τέλος αἰρετικοί, ἀναφέρει ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, πίστευαν ὅτι ὁ Μελχισεδέκ ἦταν μιὰ δύναμη περιφανῆς καὶ ἐξαίρετος, ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἀγγέλων¹¹.

Συμπέρασμα

Ἀπὸ τὰ πιο πάνω μποροῦμε νὰ συμπεράνουμε ὅτι ὁ Μελχισεδέκ υπῆρξε ἱστορικὸ πρόσωπο, πού ἦταν ταυτόχρονα καὶ βασιλέας καὶ ἱερέας. Στὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως παρουσιάζεται ὡς βασιλεὺς τῆς Σαλήμ (=Ἱερουσαλήμ), συγχρόνως δὲ καὶ ἱερεὺς τοῦ Ἐλγιόν (δηλαδή τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου)¹² μόνον στὴν περίπτωση, πού συναντᾶ καὶ εὐλογεῖ τὸν Ἀβραάμ. Ὁ τελευταῖος εἶχε, σύμφωνα με τὴ διήγηση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐπιθεθεῖ κατὰ τοῦ βασιλέα τοῦ Ἐλάμ καὶ τῶν συμμάχων του, τοὺς ὁποίους καὶ εἶχε κατατροπώσει. Ἡ τυπολογικὴ τέλος σημασία τοῦ Μελχισεδέκ, ὡς τύπου καὶ προτύπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπισκιάζει τὴν ἱστορικὴ σημασία τοῦ Μελχισεδέκ, ὡς ἱστορικοῦ προσώπου, ἀφού παρουσιάζεται ὡς ἀπάτωρ, ἀμήτωρ καὶ ἀγενεαλόγητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Ὁ Μελχισεδέκ τύπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

Ἡ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή

Στὸ Β' κεφάλαιο ὁ συγγραφέας ἐρευνᾶ τὸ μυστήριον τοῦ προσώπου τοῦ Μελχισεδέκ καὶ τῆς ἱερωσύνης του, σύμφωνα με τὴν πρὸς Ἑβραίους

⁷ Γέν., ιδ', 17-20.

⁸ Ψαλμ., ρθ', 4.

⁹ Βλ. ἸΩΝΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ (Ἀρχιμ.), *Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τοὺς Ὁ, Κείμενον-Ἐρμηνευτικὴ παράφρασις-Σχόλια*, ἐκδ. Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος Ἀυδία, Θεσσαλονίκη 1986, σ. 506.

¹⁰ Βλ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΤΡΕΜΠΕΛΑ, *Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μετὰ συντόμου ἐρμηνείας*, ἐκδ. Ἀδελφότητος Θεολόγων Ὁ Σωτήρ, 1997, σ. 458.

¹¹ ΤΟΜΑΣΟΒΙΤΣ, *Μελχισεδέκ*, ὅπ.π., σσ. 50-52.

¹² *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια*, Ἀθήναι, 1964, τ. 8, στ. 990.

επιστολή, καθώς επίσης και την τυπολογική σχέση του Μελχισεδέκ προς το πρόσωπο του Ιησού Χριστού, ως του αιωνίου αρχιερέα. Ο τίτλος του κεφαλαίου, «Ο Μελχισεδέκ ως τύπος του Χριστού κατά την προς Εβραίους επιστολήν», μαρτυρεί ότι ο συγγραφέας πρόκειται να αναλύσει το κείμενο του 7ου κεφαλαίου της προς Εβραίους επιστολής, προκειμένου να αποδείξει ότι ο ιερεύς και βασιλεύς Μελχισεδέκ προετύπωνε τον Ιησού Χριστό.

Το όνομα και η πόλη

Το όνομα Μελχισεδέκ είναι σύνθετο, και προέρχεται από το MLK (Malki), δηλαδή βασιλιάς, και SDQ (Sedek), που σημαίνει όρθιος· επομένως η λέξη Μελχισεδέκ σημαίνει βασιλιάς δικαιοσύνης. Ο βασιλιάς της δικαιοσύνης όμως είναι ο ίδιος ο Κύριος μας, Ιησούς Χριστός. Σ' αυτόν αναφέρεται και ο ψαλμωδός, όταν απαγγέλλει: «ἀλήθεια (δηλαδή η Υπεραγία Θεοτόκος) ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλεν καὶ δικαιοσύνη (δηλαδή ο Μεσσίας Χριστός) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν»¹³. Ο Μελχισεδέκ επίσης ονομάζεται «βασιλεύς Σαλήμ», δηλαδή βασιλιάς της ειρήνης· και ὄντως ο Χριστός ἦρθε στη γη, για να φέρει, όχι μια ψεύτικη ειρήνη, που προσπαθούν να δώσουν κάθε φορά οι ἐπίγειοι κοσμοκράτορες, αλλά την πραγματική ειρήνη και συνδιαλλαγή του ανθρώπου με τον Θεό, με τον εαυτό του και με τον συνάνθρωπό του.

Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος

Ο Μελχισεδέκ επίσης ονομάζεται στην προς Εβραίους επιστολή ως «ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος» (Εβρ. Ζ', 3). Πράγματι, ο Κύριος είναι ἀπάτωρ κατά την ανθρώπινη φύση, δηλαδή χωρίς πατέρα, αφού, όπως απαγγέλλουμε και στο «Σύμβολο της Πίστεως», εσαρκώθη και ἐνηθρώπησε εκ Πνεύματος Αγίου και Μαρίας της Παρθένου. Η Υπεραγία Θεοτόκος δεν συνέλαβε τον Χριστό με τους φυσιολογικούς ὄρους της ἀνθρωπίνης φύσεως, δηλαδή με τη συνεργασία ἀνδρός, αλλά υπερφυώς, όπως λέγει και η ὑμνολογία της Ἐκκλησίας μας, χωρίς ἀνδρικό σπέρμα. Ο Δεσπότης Χριστός επίσης είναι ἀμήτωρ κατά τη Θεία Του φύση, αφού ἐγεννήθη μόνο εκ του Πατρὸς «πρὸ πάντων τῶν αἰώνων». Είναι τέλος ἀγενεαλόγητος

κατά τη θεία φύση Του, αφού δεν υπάρχουν «πρόγονοι» στον Χριστό ως Θεό. «Τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται»¹⁴, ἀναφωνεῖ ο προφήτης Ησαΐας, ἐννοώντας τη θεία Του φύση, αφού ως ἄνθρωπος προέρχεται εκ σπέρματος Δαυΐδ.

Συμπέρασμα

Η φυλή, ἀπὸ την οποία προέρχεται ο Χριστός, είναι η του Ιούδα· αὐτή δεν ἦταν, ὅπως η φυλή του Λευΐ, ιερατική φυλή. Το ἴδιο συμβαίνει και με τον τύπο του Ιησού Χριστού Μελχισεδέκ, ο οποίος δεν γενεαλογεῖται ἀπὸ τη φυλή του Λευΐ.

Ο Μελχισεδέκ δεν εἶχε χρισθῆ με ἔλαιο, ὅπως ο Ααρών· η ιερωσύνη του ἦταν θεῖο δῶρο, το οποίο είναι αἰώνιο. Το ἴδιο και ο Κύριος, ο Ὅποιος επίσης δεν ἔχει διαδόχους, καθώς και ο Μελχισεδέκ. Η ιερωσύνη του Μελχισεδέκ είναι ἀνώτερη ἀπὸ τη Λευϊτική· το ἴδιο συμβαίνει και στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού. Η ιερωσύνη Του είναι κατά πολύ ἀνώτερη και ἀσύγκριτη ἀπὸ τη νομική¹⁵.

Ο Ιησούς Χριστός, ὅπως και ο Μελχισεδέκ, εἶναι ιερέας, ὄχι μόνο των Ιουδαίων, ἀλλά και των ἐθνῶν. Ἐχει ἔλθει στον κόσμο, για να καλέσει σε ἓνα δεῖπνο μυστικό ολόκληρη την ἀνθρωπότητα, και ὄχι μόνο τους Ιουδαίους. Στο δεῖπνο αὐτό ο Κύριος εἶναι και ο θύτης, ἀλλά και το θύμα. Ὅπως ἀναφέρεται στο βιβλίο της Γενέσεως, ο Μελχισεδέκ προσέφερε ως θυσία «ἄρτους καὶ οἶνον» (Γεν. 18', 18). Η προσφορά αὐτή του Μελχισεδέκ, ἐκτός του ὅτι εἶναι προτύπωση του Σώματος και του Αἵματος του Ιησού Χριστού, «στηρίζει και αὐτόν και τους ἄνδρες του μετὰ την ταλαιπωρίαν»¹⁶.

Ο Μελχισεδέκ προσφέρει ἄρτους και οἶνον προς ἐνίσχυσιν του κουρασμένου στρατοῦ του Αβραάμ. Ο ἄρτος και οἶνος εἶναι προτύπωση της ἀναιμάκτου θυσίας του Χριστού, της θείας ευχαριστίας. «Το βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι η Αγία Γραφή, ἀναφερομένη εἰς τον Μελχισεδέκ, ομιλεῖ ρητῶς περὶ προτυπώσεως ιερωσύνης, οὐχὶ ὅμως περὶ προτυπώσεως της θυσίας ταύτης»¹⁷.

Τέλος η προς Εβραίους επιστολή ἐξαίρει το πρόσωπο του Μελχισεδέκ, και ὄχι το ἔργο του,

¹³ Ψαλμ., πδ' 12.

¹⁴ Ησαΐας νγ' 8.

¹⁵ Βλ. ΤΟΜΑΣΟΒΙΤΣ, *Μελχισεδέκ*, σ. 94.

¹⁶ Ν. Π. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ, *Η Παλαιά Διαθήκη μετὰ συντόμον ἐρμηνείας*,

ἐκδ. Ἀδελφότητος Θεολόγων ο Σωτήρ, 1997, σ. 115.

¹⁷ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Π. *Διαθήκη*, ὁ.π.π., σ. 124.

¹⁸ Βλ. ΤΟΜΑΣΟΒΙΤΣ, *Μελχισεδέκ*, ὁ.π.π., σ. 95.

διότι ο ιερέυς Μελχισεδέκ προτυπώνει τον Ιησού Χριστό, ο οποίος είναι η αυτοαλήθεια, η αυτοζωή, η πηγή όλων των καλών και η αυτοτελειότης¹⁸. Η προς Εβραίους επιστολή τελικά έχει κεντρικό πρόσωπο τον Ιησού Χριστό, και όχι τον ιερέα Μελχισεδέκ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Ιησούς Χριστός, ο τέλειος αρχιερέυς Η ενανθρώπιση του Κυρίου

Στο Γ' κεφάλαιο ο Μίρκο Τομάσοβιτς ασχολείται με το μυστήριο της ιερωσύνης του Ιησού Χριστού, δηλαδή την εν Χριστώ τελείωση της ιερωσύνης κατά την τάξιν Μελχισεδέκ. Κύριο κεντρικό πρόσωπο του κεφαλαίου είναι ο Ιησούς Χριστός, και όχι ο Μελχισεδέκ. Ο Κύριος είναι ο τέλειος αρχιερέας, όπως αυτό φαίνεται μέσα στην Καινή Διαθήκη. Η ιερωσύνη του Χριστού όμως, όπως αναφέρει Γρηγόριος ο Θεολόγος, σχετίζεται με την ανθρώπινη, και όχι με τη θεία Του φύση, η οποία είναι αμετάβλητος και αναλλοίωτος και υπεράνω του πάθους¹⁹. Ο σαρκωμένος Χριστός προσαγορεύεται από τον Θεό ιερέας κατά την τάξιν Μελχισεδέκ. Η ενανθρώπιση Του «αποτελεί νέα οντολογική πραγματικότητα, ουσιαστική και αληθή Ένωση Θεού και ανθρώπου»²⁰. Η ενανθρώπιση του Θεού Λόγου αποτελεί το υπόβαθρο και θεμέλιο της ιερωσύνης του Χριστού. Δια της σαρκώσεως εισάγεται «ὁ πρωτότοκος εἰς τὴν οἰκουμένην» (Εβρ. α', 5).

Η κλήση του Ιησού Χριστού στο αρχιερατικό αξίωμα

Το ε' κεφάλαιο της προς Εβραίους επιστολής αναφέρεται στην κλήση του Ιησού Χριστού, ως ανθρώπου, από τον Θεό Πατέρα στο αρχιερατικό αξίωμα: «οὗτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· υἱὸς μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε» (Εβρ. ε', 5). Ο Χριστός δεν ἐδόξασε μόνος Του τον εαυτό Του εἰς το να γίνει αρχιερέυς, ἀλλὰ τον ἐδόξασε ο Θεός, ο οποίος μίλησε προς αὐτόν και του εἶπε· Υἱός μου εἶσαι ἐσύ· Ἐγὼ σε γέννησα σήμερα, όταν σου ἔδωσα τὴν ἀνθρώπινη φύση. Η ιερωσύνη του Χριστού είναι ἔργο της ἐλευθέρης θέλησης και ἀγάπης του Θεού, και ως ἀρχὴ της θεωρεῖται η

σάρκωση του δευτέρου Προσώπου της Αγίας Τριάδος, δηλαδή του Θεού Λόγου. Η ἐγγύηση της αὐθεντικότητας της ιερωσύνης του Χριστού είναι η τάξιν Μελχισεδέκ.

Ο Χριστός θύτης και θύμα

Ο Ιησούς Χριστός στην προς Εβραίους επιστολή παρουσιάζεται ως ἀρχιερέας, ο οποίος προσφέρει θυσία στον Θεό Πατέρα. Το ίδιο ἔκανε και ο ἀρχιερέας στην Παλαιά Διαθήκη. Ο ίδιος ο Χριστός, ἔχοντας δύο φύσεις, τη θεία και τὴν ἀνθρώπινη, ἐνωμένες ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀναλλοιώτως στο ίδιο θεανθρώπινο πρόσωπο, είναι ταυτόχρονα και ο θύτης και το θύμα. Αὐτός είναι ο μέγας ἀρχιερέυς, ἀπὸ τον οποίο πηγάζει και το ιερατικό ἀξίωμα, ἀλλὰ ταυτόχρονα θυσιάζει και τον ίδιο τον εαυτό Του ως ἄνθρωπο πάνω στον Σταυρό. Η θυσία του Χριστού πάνω στον Σταυρό ἦταν και εἶναι ἀναγκαῖα για τὴν συνδιαλλαγή και καταλλαγή του ἀνθρώπου με τον Θεό. Ο σταυρικός θάνατος του Λόγου, που ἔλαβε σάρκα, είναι το ἀποκορύφωμα της συνεχούς ἀυτοπροσφοράς Του. Κάθε φορά, που τελείται το μυστήριο της Θεῖας Ευχαριστίας, ο Χριστός θυσιάζει, ως μέγας ἀρχιερέυς, δια των χειρῶν του ἐπιγεῖου ιερέως, τον ίδιο τον εαυτό του, ως ἄνθρωπο.

Ο καθολικός χαρακτήρας της θυσίας του Χριστού

Ο ἄνθρωπος λυτρώνεται και ἐλευθερώνεται μέσα ἀπὸ τὴν θυσία του Ιησού Χριστού. Στην Παλαιά Διαθήκη υπήρχε μια διάταξη, σύμφωνα με τὴν οποία η θυσία, της οποίας το αἷμα προσφέρεται εἰς τα ἅγια, πρέπει να γίνεται ἔξω ἀπὸ τὴν παρεμβολή. Ἀκόμη και αὐτὴ τὴν διάταξη της Παλαιᾶς Διαθήκης ἐξεπλήρωσε ο Ιησούς Χριστός, ἀφού ἔξω της πύλης ἔπαθε (Εβρ. ιγ', 12)²¹. Ἐτσι, με αὐτό τον τρόπο ἐφανέρωσε ὅτι η θυσία Του είναι καθολικὴ και γενικὴ και πανανθρώπινου χαρακτήρα και ὅτι ολόκληρη η οἰκουμένη κατεστάθη ναός, στον οποίο τελέσθηκε και τελείται η ἀναίμακτος αὐτὴ θυσία. Μεσίτης μεταξύ Θεού και ἀνθρώπων ἔχει ἐγκατασταθῆ πλέον ο θεάνθρωπος Ιησούς. Η ιερωσύνη του Χριστού ἔχει ὑπόβαθρό της τὴν ζωὴ, η οποία δεν ἔχει τέλος, ἀφού, όπως ἀναφέρει προφητικά και ο ψαλμωδός, «σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ» (Ψαλμ. 109, 4). Ο Χριστός, ως αἰώνιος ιερέας, μπορεί να σώζει αὐ-

¹⁹ Βλ. ὁπ.π., σ. 107.

²⁰ Ὀπ.π., σ. 162.

²¹ Βλ. ὁπ.π., σ. 165.

²² Βλ. ὁπ.π., σ. 166.

τούς, που προσέρχονται στον Θεό, μέσω Αυτού, επειδή ζει πάντοτε, για να μεσιτεύει και προσεύχεται γι' αυτούς (Εβρ. ζ', 25)²².

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ιερωσύνη της Παλαιάς Διαθήκης

Στο Δ' και τελευταίο κεφάλαιο ο συγγραφέας πραγματεύεται τη σχέση της ιερωσύνης του Ιησού Χριστού προς την ιερωσύνη της Παλαιάς Διαθήκης. Επίσης εξαίρει την υπεροχή της ιερωσύνης του Κυρίου έναντι της λευϊτικής τοιαύτης, η οποία και μετατίθεται πλέον στην τέλεια ιερωσύνη του Ιησού Χριστού. Αναφέρεται επίσης στη σωτηριολογική και εσχατολογική σημασία της ιερωσύνης του Ιησού Χριστού.

Στην Παλαιά Διαθήκη οι ιερείς ήταν άνθρωποι κατά την τάξιν του Ααρών, ενώ στην Καινή Διαθήκη δεν έχουμε άνθρωπο ιερέα, αλλά τον Θεάνθρωπο Ιησού κατά την τάξιν Μελχισεδέκ²³. Οι ιερείς στην Παλαιά Διαθήκη εγκαθίσταντο στο αξίωμά τους χωρίς ορκωμοσία, και ετελούσαν πολλές θυσίες πολλές φορές την ημέρα. Στην Καινή Διαθήκη ο Ιησούς Χριστός έγινε ιερέας με ορκωμοσία ως ένας ιερέας πολύ πιο ανώτερης Διαθήκης (Εβρ. ζ', 20-21), αφού εποίησε τη θυσία εφάπαξ, Εαυτόν ανενέγκας.

Στη θυσία της Παλαιάς Διαθήκης έχουμε επίγειο θυσιαστήριο και σκηνή, πάνω στο οποίο θυσιάζουν μόνο ιερείς, ενώ στη νέα και Καινή Διαθήκη ο χώρος, που διακονεί ο Θεός Λόγος, είναι ο ουρανός, και ο Χριστός είναι, όχι μόνο ιερέας, αλλά ιερέας και βασιλιάς.

Τέλος στην Παλαιά Διαθήκη οι ιερείς ήταν άνθρωποι ασθενείς και αμαρτωλοί, ενώ στην Καινή Διαθήκη ο μέγας αρχιερέας είναι «δσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν» (Εβρ. ζ', 26)²². ■

²³ Βλ. ὀπ.π., σ. 210.

²⁴ Βλ. ὀπ.π., σ. 211.

Κριτική του έργου

Πιστεύω ότι ο συγγραφέας της διδακτορικής διατριβής γύρω από το πρόσωπο του Μελχισεδέκ επιτυγχάνει τον σκοπό του, που είναι να δείξει την τυπολογική σχέση, που έχει το ιστορικό πρόσωπο του Μελχισεδέκ με τον σαρκωμένο Θεάνθρωπο Ιησού Χριστό.

Μέσα στα πλαίσια μιας σοβαρής μελέτης τα όρια στενεύουν και τα θέματα πρέπει να εξειδικεύονται, πράγμα το οποίο κατορθώνει ο συγγραφέας. Δεν πραγματεύεται το θέμα της αναφοράς μέσα στη λατρευτική και λειτουργική ζωή του προσώπου του Μελχισεδέκ· πόσες φορές και ποιες αναγινώσκει το απόσπασμα από το βιβλίο της Γενέσεως περί της ευλογίας, που δίνει ο Μελχισεδέκ στον Αβραάμ (κατά την εορτή των αγίων Πατέρων της πρώτης, τετάρτης και εβδομης Οικουμενικής Συνόδου), καθώς και πόσες φορές και ποιες απαγγέλλεται εμμελώς το απόσπασμα από την προς Εβραίους επιστολή, το οποίο αναφέρεται στη σύγκριση του προσώπου του Μελχισεδέκ με του θεανθρωπίνου προσώπου του Δεσπότη Χριστού.

Αναφορικά με το κυρίως θέμα του, ο συγγραφέας πετυχαίνει μέσα σε κατοχυρωμένες και τεκμηριωμένες σκέψεις να αναλύσει διεξοδικά τις δογματικές αλήθειες της άνευ ανδρός συλλήψεως της Θεοτόκου (απάτωρ), της άνευ μητρός αϊδίου γεννήσεως Του εκ του Πατρός (αμήτωρ) και του γεγονότος ότι ο Χριστός, ως τέλειος Θεός, δεν γενεαλογείται, δεν έχει δηλαδή πίσω Του κάποιο γενεαλογικό δένδρο (αγενεαλόγητος).

Τέλος επιτυγχάνει να αποδείξει μέσα από την Αγία Γραφή, τα Πατερικά κείμενα και την Ιερά Παράδοση ότι η ιερωσύνη του Χριστού είναι ασυγκρίτως ανωτέρα από τη νομική. Ο Μελχισεδέκ, ως τύπος του Ιησού Χριστού, είναι απλά ένα προεικόνισμα της τελείας ιερωσύνης του Ιησού Χριστού. Ο χώρος της ιερατικής διακονίας του Ιησού Χριστού δεν είναι η γη, αλλά ο ουρανός. Ο Χριστός είναι η «αιώνια κληρονομιά» (Εβρ. θ', 15) όλων εκείνων, που συλλειτουργούν μαζί Του και μετέχουν στο ιερατικό Του λειτούργημα. Η συλλειτουργία και δοξολογία του Θεού από τα ποιήματά Του είναι αιώνια και ατελεύτητη εις τους απεράντους αιώνες των αιώνων.